

**OKRĘGOWA SPÓŁDZIELNIA PSZCZELIARSKA
W LUBLINIE**

600 autova!

**INSTRUKCJA
DOTYCZĄCA
PRODUKCJI MŁECZKA PSZCZELEGO**

**•OPRACOWALI• ST•JASIN•SKI•Z•ZNISZCZYŃSKI•
•LUBLIN•1958•**

101

I N S T R U K C J Adotycząca
P R O D U K C J I M L E C Z K A P S Z C Z E L E G OCześć I. ZAŁOŻENIA OGÓLNE

1. Przy produkcji mlecza wymagane jest:
 - a/ Wieloletnia praktyka pszczelarska oparta na znajomości życia pszczół.
 - b/ Posiadanie pasieki conajmniej 30 rojowej, należycie prowadzonej, z silnymi rodzinami w ulach Dadanta, Warszawskich poszerzonych ewentualnie Wielkopolskich, a w ostateczności i Warszawskich zwykłych z dodatkowymi wylotami.
 - c/ Odpowiednie warunki pożytkowe /obfitość roślin pyłkodajnych/ i niezbędny zapas miodu w gnieździe.
 - d/ Schludne i czyste pasieczysko oraz pracownia względnie inne pomieszczenie do odbioru mlecza.
 - e/ Dogodny dojazd /szosa, kolej/ oraz łączność /telefoniczna lub inna/.
 - f/ Podpisanie jednostronnego gwarancyjnego zobowiązania i poddanie się nadzorowi oraz instruktorzowi O.S.P.w Lublinie.
2. Wychodzi się z założenia, że 1 rodzina pszczela może wyprodukować od 10 g. do 30 g. mlecza /średnio 20 g./ o ile do produkcji użyte zostaną rodziny osiagające odpowiedni rozwój i wchodzące w nastrój rojowy.
Ponieważ /wg Schmidta/ od larwy 2-u dniowej można odebrać 147 miligramów mlecza, od 3-y dniowej - 235 mg. a od 4-ro dniowej - 182 mg., przeto mleczo należy pobierać od larw nie starszych jak 3 do 3,5 dniowych. / rys. 1 i 2/.
3. Technika produkcji polega na nagromadzeniu /w ulach produkcyjnych, na określony termin/ większej ilości pszczół karmicielek, następnie wywołanie nastroju rojowego, który w dogodnym dla nas momencie

przerywany osierocając kilkakrotnie rodzinę i zmuszając ją do seryjnego zakładania mateczników ratunkowych.

4. Termin produkcji wiąże się z odpowiednim stanem rodzin pszczelich i miejscowymi warunkami pożytkowymi, a więc gdy wchodzi one w nastrój rojowy przed głównym pożytkiem /np. w pierwszej połowie czerwca dla pożytków koniczynowych, a w drugiej połowie tegoż miesiąca dla pożytków lipowych i gryczanych/, ewentualnie w okresie odmładzania się jesiennego składu rodziny przy pożytkach wrzosowych.

Z punktu ekonomicznego i hodowlanego najkorzystniejszy czas produkcji mlecza wypada przed głównym pożytkiem, gdyż wtedy pszczoły mogą być wykorzystane na mleczo bez uszczerbku w zbiorach miodu.

5. Czas trwania samej produkcji - wskazany jest krótki t.j. od 2 do 3 tygodni /4 do 6 serii mateczników/.
6. W produkcji musi być bezwzględnie zachowana higiena i czystość zarówno w odniesieniu do pni produkcyjnych jak i pomieszczenia, narzędzi oraz naczyń na mleczo. To samo dotyczy i pszczelarza. Przed przystąpieniem do pracy należy ręce wymyć środkiem dezynfekcyjnym, sublimatem rozcieńczonym w stosunku 1:1000, lub alkoholem - 75 %. Pszczelarz winien być ubrany w czysty fartuch. Narzędzie należy odkażać wyżej wymienionym środkiem, z wyjątkiem łopateczki do wybierania mlecza, którą zanurzyć należy w alkoholu. Pomieszczenie /pracownia/ do odbioru mlecza winna być schludna i b.czysta. Stół do odbioru mlecza najlepiej gdyby był nakryty szklaną płytą.
7. Obok zachowania bezwzględnej czystości przy produkcji i odbiorze mlecza bardzo ważny jest jego sposób tymczasowego przechowania i transport do miejsca odbioru.

Po odbiorze mlecza naczynie z nim chwilowo przechowuje się w chłodnym, suchym, przewiewnym i ciemnym miejscu.

Pozyskane mleczo winno jaknajprędzej znaleźć się u odbiorcy.

Przy transporcie większych ilości przewozi się je w termosach z lodem przy zachowaniu w.w. ostrożności i bezwzględnym unikaniu wstrząsów i działania promieni słonecznych.

Część II. SZCZEGÓLNOŚĆ

W czasie trwania produkcji wyróżniamy trzy okresy:

1. przygotowawczy
2. właściwej produkcji
3. zakończenie

1. Okres przygotowawczy

Pasiekę przeznaczoną do produkcji mleczka pszczelego otaczamy specjalną opieką, zaczyna się ona wczesnie bo na 7 - 8 tygodni przed terminem pozyskania pierwszej partii mleczka. Polega ona początkowo na prowadzeniu wszystkich znanych zabiegów dążących do odmłodzenia się składu rodziny oraz nagromadzeniu się większej ilości pszczół i czerwiu krytego. Osiąga się to przez dobrą jakość matek, plastrów, dostateczne zapasy, ciepło i inne.

Rodziny zdradzające największą skłonność do rójki /pierwsze objawy - czerw trutowy/ przeznaczamy na rodziny produkcyjne, a pozostałe na pomocnicze. Z takim wyliczeniem, że na 1 rodzinę produkcyjną przypada 1-na lub 2-wie pomocnicze. Od tego momentu postępowanie nasze w obu grupach będzie się różniło.

W grupie rodzin produkcyjnych dążyć będziemy do powstania nastroju rojowego przez zachwianie równowagi między ilością pszczół karmicielek /producentami mleczka/, a czerwiem otwartym /odbiorcą tegoż mleczka. Uzyska się to przez zasilanie rodzin produkcyjnych czerwiem krytym z rodzin pomocniczych. Na skutek czego rodziny pomocnicze opóźnia się w rozwoju, nie wejdą one w nastrój rojowy i zachowując nastrój roboczy w pełni wykorzystają główny pożytek. Zabieg ten będzie bez uszczerbku dla rodziny pomocniczej, o ile rój obsiadywał "na czarno" 8 - 9 ramek Dadanta lub Warszawskich Poszerzonych i miał 7 ramek czerwiu.

Poza tym należy w rodzinach produkcyjnych nie rozszerzać zbyt gniazda, ale trzymać je raczej ciasno nie dając węzy do odciągania. Dla matki do czerwienia dodać tylko gotowe plastry z pszczelimi komórkami, niszcząc pojawianie się nadbudowy trutowej i czerw trutowy otwarty.

W szczegółowym rozpracowaniu zabiegów produkcyjne przedstawiają się następująco:

Na 10 do 14 dni /zależnie od stanu rodziny/ przed przewidywanym odbiorem pierwszej partii mlecza.

- a/ Ustala się ostatecznie rodziny produkcyjne i pomocnicze
- b/ Przy pierwszym zasilaniu zabiera się 1. lub 2. ranki czერიu krytego z rodzin pomocniczych dodaje się je do rodzin produkcyjnych.
- c/ W rodzinie produkcyjnej otwiera się zapasowy wylotek.

Z braku zapasowego wylotka należy wywiercić w innej ścianie otworek świderek o średnicy 1 - 1,5cm. Gdyby to było niemożliwe należy do tego celu użyć szczelną przegrodę /nie z kratówką/, którą przedzielamy gniazdo na 1/3 wylotu. Przegrodę tą należy przedłużyć aż na zewnątrz wylotku t.j. przez całą grubość ścianki ula. Czyni się to przez wstawienie z zewnątrz wkładki o wysokości otworu wylotowego. Wkładka ta musi dotykać dokładnie do przegrody wewnątrz.

Ewentualnie do tego celu można użyć zapasowe ule lub ciepłejsze transportówki. /Po jednej na ul produkcyjny, / o ile pszczelarz je posiada.

- d/ Rozpoczyna się podkarmianie rodzin produkcyjnych syropem cukrowym 1:2 z dodatkiem "Salvelatu", który należy stosować co drugi dzień po 1/2 łyżeczki do kawy na 1/4 litra syropu /1 łyżeczka do herbaty na 1 litr syropu. Ponieważ silny zapach Salvelatu pobudzić może pszczoły do rabunku, przeto przy stosowaniu jego należy zachować daleko idącą ostrożność.

Na tydzień przed przewidzianym odbiorem mlecza zasilamy ponownie czერიem krytym rodziny produkcyjne ewentualnie wymieniamy częściowo czერი otwarty z rodzin produkcyjnych na kryty z rodzin pomocniczych.

2. Okres produkcji.

Na 4 dni przed ustalonym terminem odbioru pierwszej partii mlecza, umieszczamy pod izolatorem matkę na brązowym plastrze która równo zaczerwi plaster. Z plastra tego za 4 dni będą wycinane paski do ramek produkcyjnych do drugiej serii mateczników w ilości potrzebnej dla pięciu rodzin produkcyjnych /patrz schemat/.

O ile niema izolatora, trzeba będzie wyciąć paski kawałkami, wybierając na plastrze te tylko części gdzie znajdują się larwy jednodniowe.

Na dwa dni przed ustalonym terminem odbioru młeczka dokonujemy następujących czynności w ulach produkcyjnych.

a/ Wyszukuje się matkę zabierając ją do klateczki lub nakrywając kołpaczkiem na plastrze i przenosi się ją do transportówki z obsiadającą plaster pszczolą.

b/ Dzieli się gniazdo szczelną /głuchą/ przegrodą /a nie z kratówką/ na dwie części A i B.

W części A /przy głównym wylocie / pozostaje zasadnicza rodzina - produkcyjna.

W części B / na zapasowym wylocie / tworzymy mały odkładzik na 2-ach ramkach t.j. wstawiając jedną ramkę z miodem i pyłkiem a drugą ramkę z obsiadającą pszczolą, do której zleci się też pszczola lotna przyzwyczajona korzystać z zapasowego i . wylotu.

W części A, gniazdo do produkcji posiada pszczoły lotne, karnicielki, czerw kryty i tylko dwie ramki czerwiu otwartego, który wstawiamy w środek gniazda, znacząc te ramki na górnej beleczce.

c/ Nadmiar czerwiu otwartego oddaje się rodzinom pomocniczym względnie zamienia się na kryty. /Zależy to od siły rodziny produkcyjnej i tworzenia się nastroju rojowego.

d/ Z izolatora uwalnia się matkę, zabierając zaczerwiony plaster do jednej z rodzin osieroconych /produkcyjnych/.

e/ Po ustaniu lotu pszczoł wieczorem obie rodziny kontrolują się.

Rodzinę produkcyjną, podkarmiając rzadkim syropem w sposób podany wyżej /w punkcie 1d/ t.j. syropem cukrowym 1:2 z dodatkiem "Salvolatu".

Podkarmianie to prowadzi się do końca produkcji /a zwłaszcza gdy pogoda nie dopisuje/. W tym wypadku do syropu dodaje się miodu w tej samej ilości co i cukru.

f/ Umieszcza się na 1 dzień matkę pod izolator dla zaczerwienia plastra do trzeciej serii mateczników.

W przewidywanym dniu pozyskania pierwszej partii mlecza.

a/ Zabiera się z gniazda znaczone ramki, o których jest mowa w pkt. b, i po usunięciu z nich pszczół sprawdza się pozostałą część gniazda czy nie ma w nich mateczników.

O ile są mateczniki, to należy je ostrożnie wyciąć i zabrać do pracowni, celem wybrania z nich mlecza. W gnieździe po wyjętych dwóch ramkach pozostaje puste miejsce dla zgromadzenia się pszczół.

b/ W pracowni na przeniesionych ramkach z matecznikami należy rozszerzyć otwory matecznikowe czystą okrągłą pałeczką, poczym ostrożnie usuwa się larwy żeby ich nie uszkodzić i szklaną łopatką wybiera się mleczo do naczyń / omówionych w części I pkt. 6 niniejszej instrukcji/.

Z ewentualnie uszkodzonych mateczników, mlecza wybierać nie należy.

c/ Mleczo musi być przechowywane do czasu wysyłki w miejscu chłodnym /przy temperaturze do $+ 4^{\circ}$ / i przewiewnym, bez dostępu światła.

d/ Znaczone ramki z otwartym czerwiem o których była mowa wyżej /w pkt. b/ po wybraniu mlecza zwraca się rodzinom pomocniczym.

e/ Po 6 godzinach /nie dłużej/ gdy w gruczołach karmicielek zbiera się nadmiar mlecza, ustawia się w opróżnione miejsce po wyjętych ramkach przygotowaną ramkę produkcyjną z naklejonymi / na poziomych listewkach paskami woszczy-ny/ z jednodniowymi larwami wg poniższego opisu.

Do pustej ramki /bez plastra/ w odległości 6 cm. od górnej beleczki wprawia się listewkę, a w dolnej połowie umieszcza się pusty plaster woszczy-ny. Można też do tego celu użyć ramkę z plastrem wycinając z niej górną część plastra. Następnie z zaczerwionego plastra przez matkę pod izolato-rem /posiadającego czerw w wieku 1 dniowym larw/ wycina się paski z nienaruszonym jednym rzędem komórek rys. 3 i 3a. Paski te po przycięciu brzyt-wą wierzchołków komórek rys. 4 i 5 przynocowuje się u dołu listewki i górnej beleczki ramkowej/. W ulach Warszawskich zachodzić będzie potrzeba wprawienia trzech a nawet czterech listewek z paskami woszczy-ny/.

Paski te przymocowuje się rafią, sznureczkiem względnie blaszkami 5 mm szerokości w ostateczności nawet można przytwierdzić roztopionym woskiem, uważając ażeby nie uszkodzić larw, rys. 6.

W pierwszym dniu po pobraniu pierwszej partii mlecza zamknięty matkę na jedną dobę celem zaczerwienienia plastra dla czwartej serii mateczników.

W drugim dniu po 1-szym pobraniu mlecza. Z rodziny produkcyjnej zabiera się ramkę poprzednio poddaną i w pracowni wybiera się mleczo. Następnie przytwierdza się nowe pasieczki z larwami jednodniowymi i już tym razem po 2 godzinach przerwie wstawia się ramkę ponownie do ula dokładnie kontrolując pozostałe ramki i ewentualnie usuwając znalezione mateczniki.

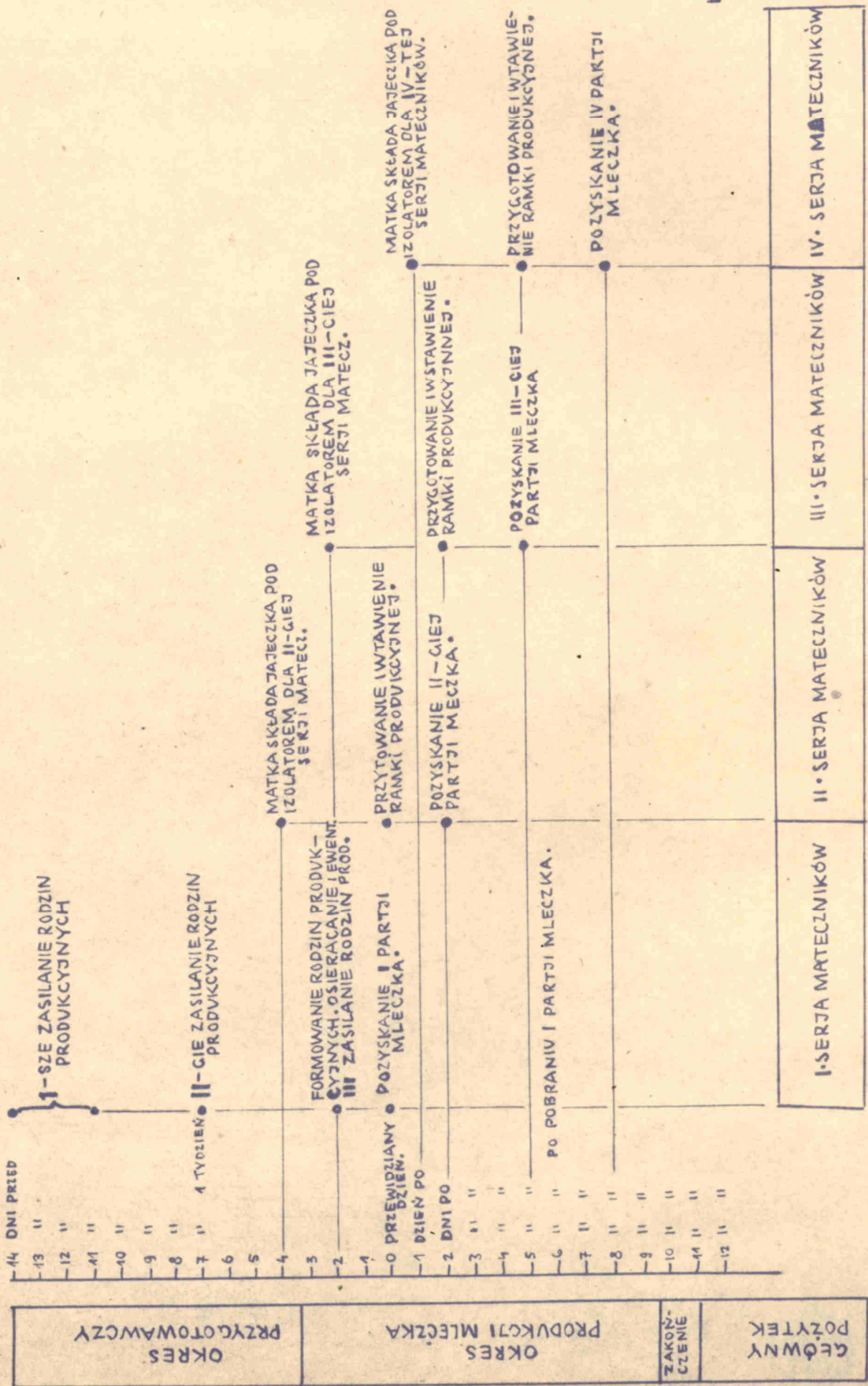
W piątym dniu po pierwszym pobraniu mlecza odbiera się je po raz trzeci i o ile była stworzona silna rodzina produkcyjna a pszczoły mają tendencję do odciągania mateczników, zabieg ten powtarza się dalej już po każdorazowym zasilaniu rodziny czerwiem krytym czy też młoda mucha.

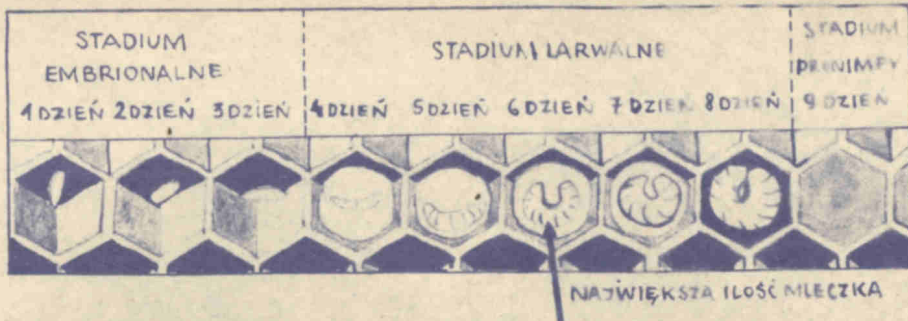
3. Zakończenie produkcji.

Po zakończeniu produkcji mlecza rodzinę produkcyjną można połączyć z rodziną zapasową gdzie jest matka, otrzymując silny rój, który weźmie udział w głównym pożytku lub po dodaniu matki pozostanie jako osobna rodzina. Można też ją wykorzystać do produkcji mlecza po raz drugi na pożytkach wrzosowych.

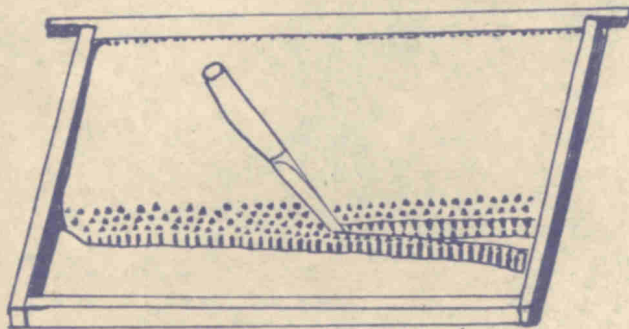
Na prawach rękopisu.

SCHEMAT ORJENTACYJNY ZABIEGÓW PRZY PRODUKCJI MLECZKA PSICZELEGO

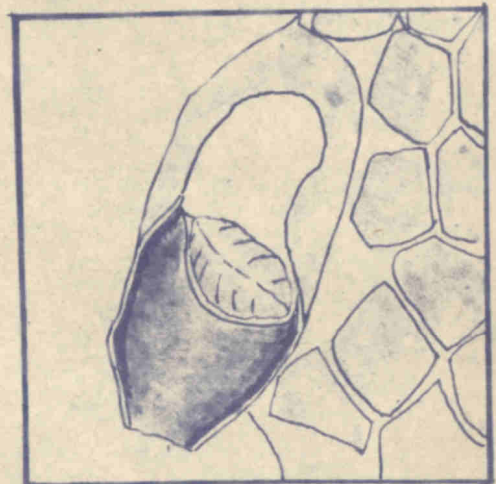

RYS.1. ROZWÓJ MATKI OD CHWILI ZNIESIENIA JAJECZKA DO ZASKLEPIENIA MATECZNIKA

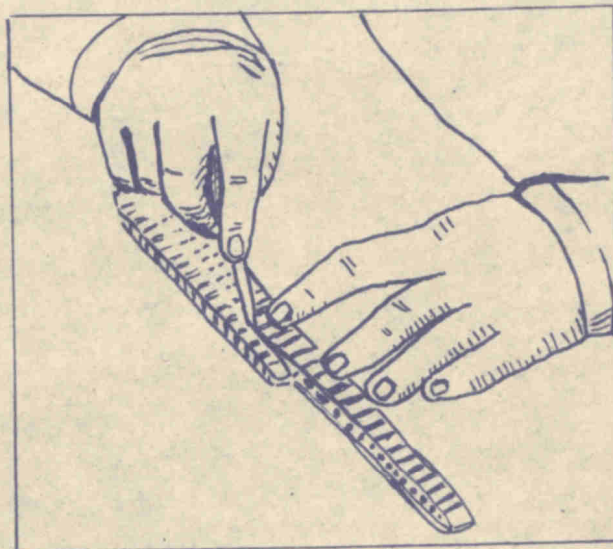
RYS.3. WYCINANIE PASKÓW

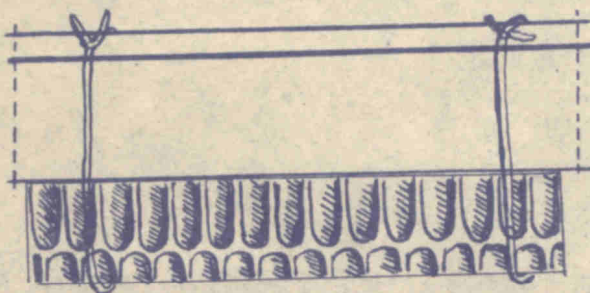
RYS.2. MATECZNIK Z LARWA TRZYDNIOWA

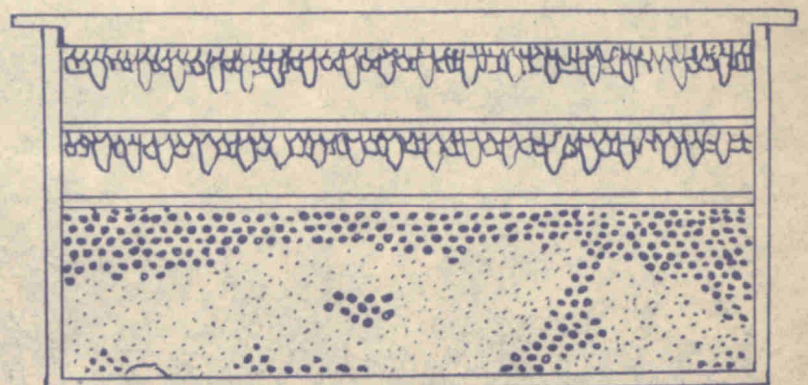
RYS.3a. PLASTER PRZYCIĘTY NA TRZY PASKI.

RYS.4. PRZYCIĘCIĘ WIERZCHOEKÓW KOMÓREK PASKA

RYS.5. PRZYMOCOWANIE PASKÓW DO GÓRNEJ BELECZKI

RYS.6. RAMKA PRODUKCYJNA Z ODCIĄGNIĘTYMI MATECZNIKAMI

